

UEFA STUDY GROUP SCHEME: TRÄNARUTBILDNING

– CIUDAD DEL FÚTBAL I MADRID, SPANIEN 20-24 APRIL 2009 –

I april 2009 skickades en delegation av svenska SvFF-medarbetare till Spanien, med fokus på tränarutbildning. Häng med oss på dessa tre dagar långa besök där även delegationer från Skottland och England besökte the Spanish Football Centre, strax utanför Madrid (Ciudad del Futbol).

Det första som slog deltagarna var de utmärkta omgivningarna och de ändamålsbyggda anläggningarna vid National Centre, som utan tvivel stärker miljön för lärande och utveckling. Detta är "navet" i spansk fotboll. The Administration Centre, International Football Development och Coach Education är alla inrymda här. Det finns fem planer, två med små läktare, en ändamålsbyggd Futsalhall, ett medicin- och träningscenter, seminarierum och ett fyrstjärnigt hotell. Det finns en uppenbar nära samverkan och integration mellan teori och praktik och mellan den administrativa och styrande delen av det spanska fotbollsförbundet. Den spanska fotbollspresidenten José Angel Maria Villar Llona, the technical director Fernando Hierro, den internationelle managern Vicente Del Bosque och landslagstränarna, som ansvarar för de internationella utvecklingslagen och tränarutbildningarna, är alla baserade här och alla tycktes dra i samma riktning, till gagn för spansk fotboll.

Fernando Torres med EM-pokalen 2008

– Ett bestående minne är den anläggning som spanska förbundet har. Vilken styrka och glädje att ha ett sådant ställe. A-landslagscoachen stod och tittade på pojklandslagets träning. Det gav en viss tyngd till träningstillfället. SvFF borde ha en liknande plan för framtiden, sa SvFF:s riksinstruktör Per-Göran Eliasson.

Det spanska fotbollsförbundet har gjort enorma framsteg under de senaste tio åren, vilket gör att de framstår som riktmärken för andra europeiska nationer att följa. Sammanlagt har de samlat på sig följande utmärkelser mellan 1998 och 2009.

UEFA U16-titlar	5
UEFA U17-titlar	2
UEFA U17-finalister	2
UEFA U18-titlar	1
UEFA U19-titlar	4
UEFA U21-titlar	1
FIFA U17-finalister	2
FIFA U20-titlar	1
FIFA U20-finalister	1
Meridian Cup U17-vinnare	5
UEFA Euro 2008-vinnare	1

Detta är ett utomordentligt facit och även om alla var på besök för att fokusera på tränarutbildningens upplägg i Spanien, så kan man inte undgå att ta upp att utvecklingen av deras talanger går hand i hand med ett målmedvetet utbildningsprogram som utvecklar och tränar en erfaren diplomerad tränarstab.

Tränarutbildning sedan 1944

Tränarutbildning är inte ett nytt fenomen i Spanien; de har utbildat sin personal sedan 1944, med den första kursen utformad för professionella tränare redan 1948. Samma år införde de regeln att ingen tränare får leda ett lag utan obligatoriska kvalifikationer. Alla topp-tre divisionerna (42 klubbar) och elitungdomsserierna, kräver att du har en Pro-licens för att träna/leda laget. Om du kommer från utlandet och vill träna något professionellt spanskt lag måste du även kunna uppvisa minst tre års erfarenhet som huvudtränare för ett elitlag.

Utbildningsbestämmelser

Spanien har följande kurser:

- Nivå 0 - Nybörjarkurs; 65 timmar, inget diplom
- Nivå B, A och Pro
- Futsal, nivå 1, 2 och 3

Det finns två delar av utbildningarna, dels UEFA-kurser som erbjuds endast på Ciudad del Futbol i Madrid och dels RFEF-kurser (Real Federacion Espaniola de Futbol). RFEF-kurserna genomförs i nittion regionala centrum över de tjugotvå distrikten i Spanien och ger ett nationellt gångbart diplom medan UEFA-kurserna ger ett internationellt diplom. Innehållet i utbildningarna är detsamma, men de sökande måste ha gymnasieutbildning och klara fysiska intagningsprov för att komma in på UEFA-kurserna.

En instruktör/manager från respektive region bjuds in till RFEF en gång per år och får då en uppdatering på tränarutbildningen. Den personen har i sin tur ansvar för att regionens instruktörer uppdateras. Kursinstruktörerna ska ha Pro-diploma.

Utbildningsgrupperna består av ca 30 deltagare och de agerar själva övningstrupper.

Den svenska delegationen i Madrid.

Studietimmar

Det totala antalet timmar som krävs i Spanien jämfört med Sverige:

	Sverige – Studietimmar	Spanien - Studietimmar
UEFA B-diploma (bas)	136	450 (Varav 150 är praktik)
UEFA A-diploma (avancerad)	136	550 (Varav 200 är praktik)
UEFA Pro-diploma	400	750 (Varav 200 är praktik)

”Common programmes”

Det måste sägas att kurserna är långa, ingående och har en tung akademisk vinkling. De samarbetar bland annat med universitet över hela landet för att erbjuda olika ämnen och många andra sporter (t.ex. handboll och basket) delar resurser med RFEF för att undervisa generella idrottsprinciper, t.ex. idrottspsykologi. Detta kallar de ”common programmes/common subjects”. Kurserna består alla av ett stort antal ämnesområden, bland annat:

- *Vanliga naturvetenskapliga ämnen*

Anatomi, fysiologi, biomekanik, första hjälpen, hygien, psykologi, sociologi, träningsteori, organisation, lagstiftning och Sports Management.

- *Fotbollsrelaterade ämnen*

Teknik, taktik, strategier, regler, praktisk träning, mm.

- *Kompletterande ämnen*

Tex. IT-kunskaper och engelska (eftersom de öppet erkänner att det inte finns tillräckligt med klubbar i Spanien för att anställa alla de som examinerar sig, så kan de behöva se sig om för arbete utomlands)

- *Praktisk coaching*

Kandidaterna loggar ett stort antal "tränarerfa-

renhets-timmar”, inklusive de vanliga praktiska coaching-passen, men även matchobservationer, där de, vid sidan av annan personal, måste vara med på bänken under en match, för att observera och få erfarenhet.

- *Avslutningsprojekt*

En avhandling om hur de kommer att tillämpa det de lärt sig på kursen.

– Jag tror att vi skulle kunna skapa ”common programmes” ihop med svenska högskolor för att dra nytta av varandra. Jag tror att det är bra att fortsätta begränsa vad SvFF själva kan ta ansvar för. Ämnen som IT och språk skulle kunna läggas som ”common subjects” och vara ett inträdeskrav att man ska ha genomfört det, menar Håkan Ericson på SvFF:s tränarutbildningsgrupp.

Praktiska bedömningar

De praktiska bedömningarna äger rum vid slutdelen av utbildningen. Kandidaterna har själva utövat eller sett andra utöva ett utbud av lösningar många gånger under sin utbildning och får på bedömningsdagen därför bara åtta minuter på sig att förbereda och ytterligare åtta minuter på sig för att leverera

träningarna. Tyngdpunkten ligger på att organisera övningar 11 mot 11 med "strategiska" lösningar inplanerade. Instruktörerna bedömer och fyller under passen i en poängmall för varje deltagare.

– Jag fick uppfattningen att korrigera var viktigare än att berömma. Och det kändes även som att det var viktigare att förstå hur övningen skulle se ut snarare än hur själva genomförandet gick till, med tanke på den minimala tid de hade till förfogande, sa riksinstruktör Göran Göransson.

Tränarutbildning för elitspelare

RFEF anordnar särskilda kurser för elitspelare där intagningskriterierna, se nedan, är snäva och där de inte tar in fler än tjugo stycken på varje utbildning.

- Måste ha spelat åtta säsonger i den spanska förstadivisionen, eller
- ha spelat fem matcher i landslaget (seniorlaget), eller
- vara en olympier
- De måste också klara ett elementärt läs/matematiktest, och ett grundläggande konditionstest.

De tolererar inte några undantag från dessa regler: om du inte passar in i de här kriterierna kan du inte delta i dessa kurser. Det finns ingen förhandling. På grund av de speciella förutsättningarna för elitspelare, där tid ofta är det stora hindret så försöker man utbilda från UEFA B-diploma till UEFA A-diploma till UEFA Pro-diploma i ett fortlöpande program. Som exempelvis började de en utbildning för B-diploma i juni, arbetade intensivt med den gruppen och examinerade dem alla till januari påföljande år, då redo att starta utbildningen för A-diploma. Samma intensiva program ledde sen fram till A-diploma och sen startade resan för Pro-diploma följande juli. Hela programmet är en mycket intensiv artonmånadersperiod och de flesta kandidater förväntas att examineras på första försöket, och om inte, få

möjlighet att snabbt utvärderas på nytt.

"Grundutbildningen" är belägen på Ciudad del Fútbol, National Training Centre strax utanför Madrid.

- UEFA B-diploma - tre veckor
- UEFA A-diploma - fyra veckor
- UEFA Pro-diploma - sex veckor

Varje dag är schemalagd från 08:00 till 20:00. Utöver detta måste man samla på sig sex månaders praktisk tränarverksamhet mellan kurserna. Deltagarna skriver ner passen, föreningen intygar och allt rapporteras sedan till kursansvariga på RFEF.

Anställningstrygghet för huvudtränare/managers

Här är den process som gäller i Spanien:

- Tränaren anställs av klubben
- Kontraktet lämnas till RFEF för granskning, inklusive finansiella arrangemang och lämplighet
- När en klubb sparkar en tränare måste de motivera det till RFEF, som i sin tur kommer att försvara tränaren och erbjuda full medlings- och förlikningshjälp.
- Om en klubb sparkar en tränare, måste de ersätta honom inom två matcher.
- Den sparkade tränaren kommer att få en uppgörelse som motsvarar full lön till slutet av säsongen, och detta måste betalas i sin helhet före utgången av den säsongen.
- Klubben kommer inte att få diploma för att spela i någon av RFEF:s serier tills uppgörelsen är betald och klar.

Arbetsvillkor för tränare

- En tränare kan bara arbeta för en klubb under en säsong
- Det enda undantaget är om en klubb går med på att "låna ut" en tränare till en klubb i en högre liga
- Om en tränare sparkas får han/hon inte arbeta för en annan klubb den säsongen
- Om han/hon avgår får han/hon heller inte arbeta för någon klubb den säsongen
- Han/hon får dock träna ett barn-/ungdomslag på amatörbasis, utan betalning

FC Barcelonas manager "Pep" Guardiola

"Spanien tar mycket seriöst på utbildning av tränare"

Under en kort tid fick SvFF:s tränarutbildningsgrupp en övergripande inblick i tränarutbildningen i spansk fotboll. Under ledning av Gines Melendez Sotos, finns det ett klart syfte och en tro på att tränare är ett högaktat yrke.

– Spanien tar mycket seriöst på utbildningen av tränare för att i slutändan kunna ge sina spelare "rätt" utbildning från början, säger Håkan Ericson.

Håkan menar vidare att Sverige ska fortsätta med sitt ämnesspecifika upplägg med tid emellan och behålla praktikupplägget som man har på kurserna.

– Det är viktigt att ge tid att utveckla en övning och ge feedback under längre tid än Spanien gjorde. Jag tror också att rapporteringssystem om verksamhet på hemmaplan skulle kunna stärka inläringen. Det skulle då tendera till att utbildningen delvis blir på distans vilket jag tror ligger i tiden.

Göran Göransson tycker att han fick en inblick i spanska sättet att driva tränarutbildning och menar

att det är nyttigt att se hur andra jobbar:

– Vilket som är rätt eller fel är självklart svårt att bedöma utifrån enbart vårt perspektiv. Vi kanske håller oss fast vid instruerandet så mycket att vi stryper kreativiteten/spelförståelsen hos spelarna och även tränarna. Det öppnade i alla fall upp ögonen på mig en aning för att även leta efter möjligheter att ge tränarna och indirekt spelarna fler ingångar till spelförståelsens "mysterier".

Några punkter som de svenska deltagarna såg som viktiga i det spanska upplägget i tränarutbildning:

- Viktigt med den teoretiska förklaringen innan träning
- Organisation och utövande
- Demonstration av varje tekniskt utförande, "vi visar först"
- Rätta till misstag (mycket viktigt)
- Ledarskapskvalitéer

Avslutningsvis säger Håkan att man snarast bör översätta Spaniens innehåll gällande spelförståelse, teknik och ledarskap.

Ciudad del Fútbol i Madrid.